

Özge L. İspir: Dedeler, Torunlar, ‘Bizim Ermeniler’ ve Lobiler- 2. Bölüm

Posted on 15/06/2020

Hrant Dink’in öldürülmesinden sonra, kendilerine “Hrant’ın Arkadaşları” diyen gruptan bir kısım akademisyen/gazeteci/sanatçı Türkiyeli aydınının inisiyatifinde gelişen “Ermenilerden Özür Diliyorum” kampanyası başladı (1). Marc Nichanian’ın *Edebiyat ve Felaket* isimli kitabında bu tarz bir özürün özür olamayacağını söyleyerek eleştirdiği; inkar politikasının daha incelikli bir biçimiyle karşılaştığımız ve soykırımdan “Büyük Felaket” diye söz eden bu kampanya sadece inkar politikasını devam ettirdiği için değil, çok tepeden ve antidemokratik bir metni, kampanyaya destek vermek isteyen katılımcılara dayattığı için de eleştirilebilir.

Özür Diliyorum kampanyasının ardından, İHD’nin yıllardır düzenlediği Ermeni Soykırımı anmaları yokmuş gibi davranılarak 2010 yılında soykırımın duduk dinletisi ve acı retoriği eşliğinde estetize edilerek siyaset dışı bir alana çekildiği ‘Bu Acı Hepimizin’ (Ortak Acı / Bazı Yaralar Kapanmaz) adıyla soykırım anmaları düzenlenmeye başladı. Zamanla soykırımı anmanın yaygın söylemi ve pratiği haline gelen bu müsamereler Ermenilerin adalet taleplerini örtbas ettiği gibi, inkar politikasını devam ettirerek Ermenileri iki kere eziyordu.

I-Soykırım sadece vicdan, yara, felaket, acı retoriğine hapsedildi ve basit bir dil oyunu ile incelikli ve yumuşak bir biçimde inkar politikası devam ettirildi. Soykırımı soykırım diyememek, ondan acı-yara-felaket diye bahsetmek olan biteni gizlemektir. Bunu bir de soykırımı uğrayan halkın değil de soykırımı uygulayan halkın “bizim acımız” diye dile getirmesi failleri, özneleri, sorumluları birbirine karıştırıp belirsizleştirir. Soykırımı maruz kalan özne kim, belli değil. Fail kim, belli değil. Hep beraber acı çektiysek acıyı çektiren kim ve bu acı ne, belli değil. Muhatabın ve taleplerin de belirsizliğiyle iyice soyutlaşan soykırım

anmaları, inkar politikasının dil üzerinden nasıl biçim değiştirerek devam ettiğinin göstergesidir (2).

II-Anmalarda, toplantılarda ve soykırım konulu anlatılarda çoğu kişinin ninesinin Ermeni olduğu dile getirilirken, dedelerin bahsi itinayla geçmez. Peki estetize edilerek anlatılan Ermeni nineler, dedelerin eline nasıl düştü ve dedeler o sırada ne yapıyordu?

Nazi subayı Adolf Eichmann Kudüs'teki sorgusunda, Almanya vatandaşı Yahudilerin toplama kamplarına gönderilmesi sırasında büyük vicdan azabı çektiğini ve bazılarını kurtardığını anlatır. Hannah Arendt ise suçu gerçekliğinin ayrılmaz bir parçası haline geldiği için gerçeklikle yüzleşmeyi göze alamayan Holokost sonrası Alman toplumunun yalancılığı bir karakter haline getirdiğini belirterek "kurtardık" yalanının soykırımı apaçık akladığını ifade eder (3). Bu sayede katiller, mütecavizler ve onların torunları olan bizler "insanlara ne korkunç şeyler yaptık" demek yerine "bunu yaparken ne kötü şeylerle karşılaştık-dayanamak zorunda kaldık" diyebilir ve yapılanları normalleştirip aklayabiliriz. Ve böylelikle kolektif bilinci ve kolektif hafızayı derdest ederek Ermeni Soykırımı ile toplumsal anlamda yüzleşilmesine engel oluruz.

III- Hrant Dink'in anmalarını da kapsayan tüm bu söylemler, kampanyalar, anlatılar, toplantılar ve anmalarla birlikte Ermeni kimliği kolektif hafızada bir mağdur-kurban kimliğine hapsedildi. Dolayısıyla Osmanlı'da ve Türkiye'de ilk sosyalist mücadeleyi başlatan, sahip olduğu güçlü devrimci-direnışçi pratiğini sürgünlerle, hapislerle ve "İnkâr Habitusu"yla bastırmak zorunda bırakılan hayatta kalan Ermeniler, bir de soykırımı andığını iddia edenler tarafından kurbanlaştırılarak siyasi öznelikten azl edildiler. Hem acının gaspıyla hem de Ermenilerin kurbanlaştırılmasıyla, Ermeniler ve Ermeni Soykırımı'nda muhatap ve siyasi özne olmak Ermenilere koruyucu aile rolü yapmaya teşne Türklere düştü (4). Meseleyi Ermenilere çevirir gibi yapıp, aslında kendisine çeviren Türkler, olayın acıyı yüklenen bilgesi, muhatabı ve öznesi oldular.

Hal böyle olunca, sadece romantize edilen, siyasi özne olamayan, kendi yüceliğimizi görülür kılmak için araçsallaştırılan (buna Hrant Dink'i de dahil edebiliriz) ve nesneleştirilen; karşılığı sadece felakete, acıya, mağdura ve kurbanı denk gelen yeni bir Ermeni kimliği yaratıldı. Ermeni kimliğini siyasi öznelikten soyundurup gayri siyasi bu yeni kimliğe hapsedince Ermenilerle ancak muktedir pozisyonunda ilişkilenebiliriz, ki öyle de yapıyoruz.

Peki gayri siyasi bu yeni Ermeni kimliğine yönelik ne tür bir talep ve beklentimiz var? Neden 24 Nisan anmaları düzenleniyor? Sorunumuz bu kadar acı ve kurbanısa oturup evde de duduk dinleyerek ağlayabiliriz. Bu anmalarla iktidara ne söyleniyor? Eğer mesele (hepimizin olan) acıysa ve kurbanlıksa iktidardan talebimiz de ancak anlayış sevgi ve mutluluk olabilir. Yani 'Bu acı hepimizin'in talebi ancak 'hepimizin mutluluğu' olabilir. Mağdur Ermenilerin karşılığı da 'Mutlu Ermeniler'e denk gelir. Çünkü mağdur (kurban) sıfatı, "ezilen" gibi politik bir kavram olmadığı gibi faili de öznesizleştirip muallaklaştıran bir kavram. Elimizdeki kavramları ve muhatapları böyle belirleyince bize ve iktidara düşen de toplumsal yüzleşmeyi, soykırımı, suçunu, özrünü, cezasını, tazminini veya Ermenilerin eşit ve güvende yurttaşlık talebini politik yollarla değil, sevgi ve mutluluk reçeteleriyle halletmek olur.

Yine Hannah Arendt'ten örnek verecek olursak Arendt *Organize Suç ve Evrensel Sorumluluk* isimli makalesinde Hitler'i seçen, ona sempati besleyen, gücüne ve yükselmesine yardımcı olan, destekleyen, alkışlayan (Almanya ve tüm ülkelerde), Yahudilere yapılanlara ses çıkarmayan, itiraz etmeyen herkesi Holokost'tan sorumlu tutar. Arendt, Holokostla hesaplaşırken suç ve sorumluluk kavramlarının ayrılması gerektiğini savunur. Holokost, başta Naziler'in tekelinde olan, daha sonra kitlelerin de müdahil olduğu kolektif bir suç ve sorumluluk sonucudur. Fakat hem iyilik yapanlarla kötülük yapanları ayırd etmenin imkansız olduğu, hem de sorumlu olmayan suçlular olduğu gibi hiç suç kanıtı olmayan sorumluların da var olduğu bir durumun da mevcut olduğunu söyler. Herkesin suçlu olduğu noktada hiç kimse suçlu değildir ve kimsenin suçlu olmadığı yerde bir cezadan ve yargılanmadan bahsedilemez. Dolayısıyla Nazizmle hesaplaşmanın merkezine konan suç ve ceza kavramlarının politik bir kategori olamayacağını savunur ve hesaplaşmanın politik

olması gerektiğini söyler. Ona göre politik olan suç(luluk) değil sorumluluktur.

Gerek Türkiye'deki Ermeni cemaatinin yaşadığı bastırılma, ezilme, ölüm tehditlerine karşı; gerek Diaspora Ermenilerinin senelerdir büyük emek ve çaba harcadığı Ermeni Soykırımı'nın politik düzlemde kabulü, cezası ve tazmini için yapacağımız şey, kapanmayan yara- bizim acımız-felaket gibi anmalarla meseleyi politik içeriğinden soyutlamak değil aksine siyasetin içine çekip sorumluluk almaktır. Bunun için de önce toplum olarak failliğimizle yüzleşmeliyiz. Bu bizim borcumuz ve sorumluluğumuzdur. Bu da Ermenilere karşı muktedir pozisyonu olarak ve adeta onlarla dalga geçer gibi kendi romantik masallarımız için onları araçsallaştırarak değil, hem Türkiye hem de Diaspora Ermenileri ile yoldaşlık zemininde ve adalet talebinde ortaklaşarak mümkündür.

FAILI MEÇHULLER 1915'TE BAŞLADI

Walter Benjamin, *Tarih Meleği Alegorisi*'nde, Klee'nin Angelus Novus isimli tablosunda yüzünü geçmişe dönen kanatlarını geleceğe açan bir meleği anlatır. Bu melek tarihin meleğidir; ve aslında tarihin kendisidir. Tıpkı bu melek alegorisinde olduğu gibi tarih geçmişi değil geleceği ilgilendirir. Biten bir şey değil, devam eden bir şeydir. Geçmişteki felaketler, bugüne aittir. Bugüne ait gibi duran felaketler, geçmişten yığılarak gelmiştir. Benjamin "bizimle geçmiş kuşaklar arasında gizli bir anlaşma var" der ve kurtuluşun (Erlösung) ancak geçmişin hesabını sormakla mümkün olabileceğini belirtir.

Ocak 2012'de, 1990'larda JİTEM merkezi olarak kullanılan Diyarbakir İçkale'de yapılan kazılarda 40 kadar kafatası bulundu. 90'lı yıllarda faili meçhul cinayetlerle katledilen Kürtlere ait olduğu sanılan kafataslarının adli tıpa gittikten sonra Kürtlere ait olmadığı anlaşıldı. Kafatasları 100 yıllıktı ve büyük ihtimalle Ermenilere aitti. Bu olay sayesinde 90'larda JİTEM merkezi olarak kullanılan binanın, Ermeni Soykırımı sırasında şehrin Ermeni eşrafının hapsedildiği ve işkenceyle öldürüldüğü hapisane olduğu öğrenildi.

Benjamin'in Tarih Meleği Ermeni Soykırımı'nı ve Kürt katliamlarını birbirine bağlayıp iç içe geçirdi ve bu, bundan daha iyi bir örnekle anlatılamazdı.

Faili meçhul cinayetler, mülksüzleştirme, köy yakmalar ve zorla yerinden etmeler 1915'te uygulanan politikanın devamıydı. Bunun işe yaradığını gören ve 1915'in hesabını vermeyen iktidar, hesap vermeyişinin rahatlığıyla aynı politikayı Kürtlere uyguladı. Ki bu şiddetin biçim değiştirerek hala devam ettiğini söyleyebiliriz (5).

Kürtlerin ezilen, politize olan ve Ermenilerle benzer şeyleri yaşayan bir halk oldukları için Ermeni meselesini konuşmaya Türkler'den daha açık olduğu söylenebilir. Fakat Türklerle çok benzer noktaları da var.

“Ermenileri kestik, mallarına el koyduk” anlatısı, yine sorumluluk kabul etmeyen biçimde özellikle eski kuşakta çok yaygın. Yapılanın bir suç olduğu kabul ediliyor ama devlet bize yaptırdı deniyor.

Kürt Özgürlük Hareketi (KÖH) ise yıllardır Ermeni Soykırımı'na manipüle etmeden ve estetikleştirmeden soykırım diyebilen bir hareket.

1982'de PKK yayın organı Serxwebun, Jön Türk zihniyetini eleştirdiği bir yazıda Ermeni Soykırımı'ndan ve Hamidiye Alayları'nın rolünden bahsetti (6).

1995'te Lahey'de kurulan sürgündeki Kürdistan Parlementosu, ilk bildirisinde Ermeni ve Süryani Soykırımı'nı kınayarak bu soykırımda yer alan Kürtler adına özür diledi.

26 Nisan 1995'te Yeni Politika gazetesi içeriğinde “Dünyanın 80 ülkesine dağılmış Ermeni Diasporasının el ele vererek bu soykırımı TC'ye kabul ettirmek ve suçluları mahkum ettirmek için mücadeleyi sürdürmesi gerekiyor” cümlesinin de geçtiği 'Ermeni Soykırımı'nı Lanetliyoruz' haberini yaptı.

George Aryo'nun Özgür Gündem'deki yazısında dile getirdiğine göre 24 Nisan 1996'da MED TV'de bir Kürt din adamı Kürt halkına "Dünyanın neresinde olursanız olun eğer bir Ermeni ya da Asuri-Süryani komşunuz varsa bir demet çiçek alın ve gidin Kürt halkı adına kendisinden özür dileyin" diye çağrıda bulundu.

1998 yılında Kürt halk önderi Abdullah Öcalan, Ermenistan devlet başkanı olan Robert Kocharyan'a tebrik mesajı gönderdi ve Ermeni Soykırımı'ndan bahsetti.

24 Nisan 2005'te Özgür Gündem "Özür Diliyoruz" manşetiyle çıktı.

2013'te BDP TBMM'ye Ermeni Soykırımı'nın açığa çıkarılması için önerge verdi.

Altan Tan'ın "Ermeni Soykırımı olmuştur" ve Ahmet Türk'ün "Dedelerimiz adına Ermeniler'den özür diliyoruz" söylemleri eksik fakat önemli adımlar oldu.

Musa Anter *Hatıralarım* isimli kitabında Ermeni Soykırımı'ndan "Kürtler bu katliamda aktif rol oynadılar" diyerek bahsetti.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Surp Giragos Kilisesi'nin onarımı için büyük katkıda bulundu ve kilisenin açılışında Osman Baydemir hepimizin önünde Patrik vekili Aram Ateşyan'a "Müsadeniz var mıdır, size kardeşim diyebilir miyim? Kardeşliğimi kabul eder misiniz?" diyerek bugüne kadar Ermenilerle kurulan en eşitlikçi ve tepeden olmayan kardeşlik ilişkisini kurdu ve devam etti: "Burası bizim değil, sizin şehriniz. Siz bizim konuğumuz değilsiniz, biz sizin konuğunuzuz."

Abdullah Demirbaş Süryanilerin itirazlarına rağmen Diyarbakır'de Ortak Acı Anıtı diktirdi (7).

Türklerin Ermeni kelimesini sadece ASALA ve PKK gerillaları söz konusu olduğunda küfürle

eşdeğer biçimde ağzına alabildikleri zamanlarda “TC’yi Ermeni Soykırımı’nı tanımaya çağırıyoruz” diyebilen KÖH’ün yaptıkları ve önemi inkar edilemez. Fakat bir zamanlar kendisi de “Ermeni Dölü” söyleminden nasibini alan Kürt halk önderi Abdullah Öcalan’ın 2013’teki İmralı görüşmesinin basına sızdırılmasıyla ortaya çıkan ve KCK’den gelen açıklamalarla devam eden “Milliyetçi Ermeni Lobisi” söylemi herkeste büyük şaşkınlık yarattı. Çünkü bugüne kadar TC devletinin resmi söyleminin bir parçası olarak sık sık duyduğumuz ve Türkiyeli aydınların da çokca rağbet ettiği “kötü Diaspora” söylemi, KÖH’e “Kürtlerin barışmasına engel olan Ermeni Yahudi ve Rum lobileri” olarak sirayet etmiş ve tıpkı Diasporaya yapıldığı gibi aynı iktidar dili kullanılarak kriminalize edilmişti (8).

Önder Abdullah Öcalan’ın, KCK eş başkanı Bese Hozat’ın, KCK yürütme konseyi üyeleri Rıza Altun ve Mustafa Karasu’nun peş peşe gelen açıklamalarında şunlar dikkat çekiciydi: Kürt meselesinin çözümüne karşı gelmek için devlet içinde yuvalanmış ve Gülen cemaatiyle eş tutulan bir Ermeni lobisinin işaret edilmesi, Bese Hozat’ın geri adım atmayan, aksine Lobi söylemini destekleyen “özürü”nde Ermeni Soykırımı olmuştur dedikten sonra mevzuyu ısrarla Kürt soykırımına (ki Kürtler defalarca katliamlara maruz kalmış, hiçbir zaman soykırıma uğramamıştır) getirip Ermeni Soykırımı’nı konuşmaması, iyi Ermeni halkı ve kötü Diaspora lobisi diye ikilik yaratması, Abdullah Öcalan’ın ve Mustafa Karasu’nun aynı ikilik üstünden Ermenilere seslenişi ve “makbul Türkiye Ermenisi”ni Kürt Özgürlük Hareketi’nin yanında olmaya davet etmeleri, ve yine Abdullah Öcalan’ın Ermeni Soykırımı’nda Kürtlerin rolünden hiç bahsetmeyerek soykırımın suçunu Ermeni milliyetçilerin yaptığı taşkınlıklara attığı mektubu kimsenin konuşamadığı zamanlarda Ermeni Soykırımı’nı konuşan KÖH’ün Türklerle barışırken, Diaspora/Lobi Ermenilerini karşısına aldığı gibi bir algı ve soru işareti yarattı.

Lobicilik, uluslararası kamuoyuna ve yurtdışındaki devletlere sorununu anlatmak, o hükümetlerin kararlarını etkilemek için o ülkelerin siyasi eşrafiyla yapılan görüşmelerdir. KÖH’ün de diasporada lobi faaliyetlerini yürüten aktivistleri var. Mesela Paris cinayetiyle katledilen Fidan Doğan bu tarz görüşmeleri yürüten çok kıymetli ve birikimli birisiydi. Ezilen

ve muhatabı olduğu devleti politik ve hukuki bir çözüme ikna edememiş halkların, bu kanalları açabilmek için başka ülkelerle iletişime geçmesi gayet normal bir yöntemken 2015 yaklaşıyorken ve Ermeni lobileri soykırımın kabulü için dünya kamuoyunu uzun zamandır ikna etmeye çalışırken, yıllardır sürdürdükleri bu faaliyet niye şimdi kriminalize edildi?

Bu noktada şunu sormak da elzem görünüyor; KÖH'ün Ermenilere karşı kullandığı bu söylemin, "Bizim Kürtlerle bir derdimiz yok. Bizim derdimiz terörist PKK ile" söyleminden ne farkı var? Veya Diaspora Ermenileri'nin kriminalize edilerek Türkiye Ermenilerine kucak açılmasının, Kandil'in (ve Avrupa diaspora Kürtlerinin) dışlanarak, müzakere sürecinin sadece BDP ile yürütülmesinden ne farkı var?

Abdullah Öcalan'ın ve KÖH'ün Türklerle benzeştiği nokta burası. Abdullah Öcalan'ın AİHM'ne sunduğu 5 ciltlik savunmasında Ermeni Soykırımı ile ilgili yazdıkları egemen devlet söyleminden hiç de farklı değil. Kısaca şunları söylüyor: "...Ermeni burjuvazisi ayrılıkçı ve milliyetçi misyonerler tarafından kullanıldı ve Ermeni burjuvazisi kendini bu ayrılıkçı fikirlere kaptırdı ...Bu arayış tehlikeli gelişmeleri beraberinde taşıyan bir amaç ...Milliyetçi Ermeni örgütlenmeleri bağımsız ulus talebine yöneldiler ve Türk ve Kürtlerin de yaşadığı topraklar üstünde bazı taleplerde bulundular ...Hınçak ve Taşnak dar milliyetçi örgütlenmelerdi ...Yahudi milliyetçiliğinin Avrupa'da yol açtığı anti-semitik etkiye benzer bir etki Müslümanlarda Ermenilere karşı gelişti ...Ermeniler ulus devlet için ayağa kalktıklarında İttihat ve Terakki karşı saldırıya geçti ve Ermeniler binlerce yıllık yurtlarından edilerek imha edildiler ...Bu soykırımda Kürt feodallerin de payı (Hamidiye Alayları gibi) var ve o feodaller bugün korucu olarak devam etmekte. ...Bu soykırım ve tasfiyelerin gerçekleşmesinde esas sorumlu güç kapitalist modernitedir. Müslüman işbirlikçiler ikinci derecede rol sahibiler (10)."

Resmi tarih anlatısının neredeyse tekrarı olan ve Kürt halkı arasında "yaptık ama devlet tarafından kullanıldık ve kandırıldık" biçiminde dile getirilen bu söylem, soykırımın hazırlayıcısı olarak Ermeni milliyetçilerini işaret ediyor ve dolayısıyla onların siyasal

mücadelesini soykırıma gerekçe gösteriyor. Ulus devlete karşı demokratik ulusun gerekliliğini anlatırken Ermeni milliyetçilerini ve sebep oldukları Ermeni Soykırımı'nı kapitalist moderniteyi olumsuzlamak için bir örnek olarak gösteriyor.

Soykırımın faili olarak soyut bir kapitalist modernite ve Hamidiye Alayları işaret edilirken, Hamidiye Alayları'nın devamı bugünkü koruculardır deniyor. Oysa Kürt Ulusal mücadelesinin mihenk taşı kabul edilen Şêx Said ayaklanmasının baş aktörü ve Kürt İstiklal Komitesi'nin kurucusu Cibranlı Halit Bey (Xalîd Beg Cîbran) Hamidiye Alayları'nda yetişmiş bir Hamidiye albayıdır. Yani Hamidiye Alayları işlev olarak bugünkü koruculara denk gelse de devamının bugünkü korucular olduğunu söyleyemek doğru bir okuma sayılmaz. Böyle bir okumayla Kürt ulusal mücadelesini başlatanlar da korucular sayılabilir.

'O Ermenilerden kalma evleri, tarlaları kabul etme oğul. Sahibi kaçmış yuvada öteki kuş barınmaz. Yuva bozanın yuvası olmaz. Zulüm tarlasında zulüm biter.' **

Kürtler için soykırımın siyasi sorumluluğundan kaçmak Türklere göre daha zor. Çünkü Kürtler o dönemde kandırılması ve kullanılması zor bir konumdaydı. Osmanlı'ya vergi vermeyen tek millet olan Kürt beylikleri ve aşiretleri yüzyıllar boyunca özerk kalabilmiş ve "teba" pozisyonunda kabul edilmeyecek öz iradesi olan bir halktı. 19. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı devletinin Kürtleri merkeze bağlama çabalarına çeşitli isyanlarla karşılık verdiler. Merkezileşme çabaları başlamasına rağmen Ermeni Soykırımı gerçekleştiği sırada görece özerk bir konumda olduklarını söylemek mümkün.

Köylü-yoksul Ermeniler Kürt ağalarına vergi veriyorlardı ve hem devlete hem ağalara vergi verdikleri için iki kere eziliyorlardı. Ayrıca Ermenilerin Çerkes ve Kürt yağması altında güvenlik sorunu yaşadığını ve Ayastefanos ile Berlin anlaşmalarındaki Ermenilere eşit statü ve güvence isteyen maddelerin sebebinin Ermenilerin bu durumları olduğu hatırlanırsa, Kürtlerin Çerkeslerle birlikte Ermenilere uyguladıkları baskının çok önceye dayandığı ortaya çıkar.

Abdülhamid döneminde Kürt aşiretleri ve eşrafı Ermenilere ait çok sayıda malı ve mülkü yağmalayıp gasp etmişti. Şubat 1914'te imzalanan Osmanlı-Rusya anlaşması Ermenilerin yaşadığı 6 vilayette reform içeriyordu. Bu reformla gasp ettikleri Ermeni mallarının ellerinden alınacağından ve bununla ilişkili olarak Ermenistan'ın kurulacağından korkan Kürt aşiretleri merkeze bu korkularını iletiler.

Mart 1914'te Bitlis'te Şêx Selim önderliğinde bir isyan gerçekleşti. Şêx Selim'in talepleri içinde en baskın olanı Şubat 1914'te imzalanan reform anlaşmasının uygulanmamasıydı. Abdurrezzak Bedirxan reform korkusunu "Reform yapılacaksa Kürtler de dahil edilmeli. Çünkü bu toprak meselesidir ve burası toprakların üçte birine sahip olduğumuz Kürdistan'dır" diyerek dile getirdi

(Bugün Kuzey Kürdistan'ın kuzeyi -Serhêd- dediğimiz yerin 1920'lere kadar dünya siyasetinde ve dünya haritalarında Batı Ermenistan olarak kabul edildiğini hatırlatırız.) (11)

Kürtler, Ermenilerin soykırım süreci ve hazırlıkları işlerken olan bitenin farkındaydı ve İttihat ve Terakki'nin planladığı soykırıma dahil olmak için yeterli çıkarları ve motivasyonları vardı. Kürt halkı, Türk ve Çerkes Sünni ortaklığıyla Ermeni Soykırımı'nın uygulayıcı ortaklarından biri oldu. Aşiret reisinden subayına, aşiretlisinden köylüsüne kadar bilfiil soykırımda, yakma, yıkma ve yağmalamada rol aldılar. Ermenilerin evlerini, kadınlarını ve çocuklarını gasp ettiler. Bu "Ermeni Soykırımı'nda rol alan Kürtler, bugün korucu aşiretleridir" denilmeyecek kadar organize bir suç. O gün bunu yapan Kürtlerin torunları içinde bugün hem Hizbullahçı Kürtler, hem korucu Kürtler, hem AKP'li Kürtler, hem de Yurtsever devrimci Kürtler var (12). Fakat bahsi geçen şey suç ortaklığı değil de, soykırım suçunun telafisi için bir siyasi sorumluluksa, bunun muhatabı tabii ki sadece Türkiye'nin değil, Ortadoğu'nun demokrasi dinamiği olan ve tüm Ortadoğu'yu değiştirip dönüştürme iddiasına ve potansiyeline sahip olan devrimci KÖH'tür.

KÖH'ün Ermeni meselesiyle ilgili "Ermeni soykırımı olmuştur" dan başka bir söylemi veya

siyaseti yok. Demokratik-ekolojik ulus tahayyülünde Ermeniler -Mevcut Türkiye Ermenileri için kilise restorasyonları ve Ermenice tabelalar gibi kültürel haklar dışında- nerde duruyor bilmiyoruz. Mesela Bitlisli Ermeniler yarın köylerine dönmek isterlerse ne yapacağımıza dair bir siyasetimiz ve politikamız yok. Çünkü bunları “soykırım olmuştur” düzleminden çıkarıp konuşmuyoruz, tartışmıyoruz, bilmiyoruz (13)

ERMENILERE KARŞI SIYASI SORUMLULUK, TC'YE KARŞI ERMENILERLE YOLDAŞLIK

Elazar Barkan, Alman halkının Holokostla yüzleşmesinde 68 kuşağı devrimci Alman gençlerin-öğrencilerin çok büyük katkısı olduğunu söyler. 68’li devrimcilerin anne ve babalarını “o sırada ne yapıyordunuz, nerdeydiniz, neden karşı çıkmadınız?” diye sorgulamaya başlamasıyla yüzleşmede bir adım atıldığını ve toplumsal bilincin açığa çıkartıldığını belirtir.

Şüphesiz, soykırında yapılanların ve suç ortaklığının siyasi sorumluluğunu alıp Türkleri de bu konuda tetikleyecek potansiyele sahip bir dinamikten, bir halktan ve siyasi iradeden bahsediyoruz. Toplumsal yüzleşme, kolektif hafıza ve kolektif bilinç “Biz Ermenilere ne yaptık, neden yaptık ve üstünde oturduğumuz mallar-topraklar kimin? Bir halkın yokluğu, nasıl bizim varlık sebebimiz oldu?” sorularıyla başlatılmazsa, barış sürecinin ve toplumsal barışın konuşulduğu şu sıralarda barış talebi de tüm inandırıcılığını kaybeder. Toplumsal barış soykırımın kabulüyle, muhatabının taleplerini ve bunun gereklerini yerine getirerek gerçekleşmeye başlayabilir. Türkler, Kürtlere yapılanlarla, bunlar yapılırken neden sessiz kaldıklarıyla ve 35 yıllık savaşa sessiz kalarak bu savaşa nasıl katkı sağladıklarıyla yüzleşmezse, kağıt üzerinde ne imzalanırsa imzalanсын toplumsal alanda her gün devam eden Kürt işçilerinin, öğrencilerinin ve Kürt siyasi partilerinin “Batı” şehirlerindeki linçleri devam edecektir. Kürtler Ermeni Soykırımı’nı bu çerçevede konuşmaya ve Ermenilerin hak talebinde ortak olmaya başlarsa yalnızca Türklerin Ermeni Soykırımı sorumluluğunu kabul

etmesinin yolunu açmayacak; aynı zamanda Türklerin Kürtlere karşı sorumluluğunun da önünü açarak toplumsal yüzleşmenin başlangıcını sağlayacak.

Cumhuriyetin kurucu unsuruyuz diyen Kürt halkının, gerçek bir toplumsal yüzleşme ve adalet talebi için Ermeni Soykırımı'nın da kurucu unsuru olduğunu kabul edip Türk-Kürt suç ortaklığıyla yüzleşmesi gerekir.

Bu sebeple 2015 yaklaşırken Kürt Özgürlük Hareketi'nin durmayı seçeceği nokta, kendi hak ve taleplerini de belirleyecek nokta olacak.

Bu sadece 40 bin falili meçhulun hesabı, İçkale'de Ermenilere ait kafataslarının hesabının verilmesine bağlı olduğu için değil; gelecekteki benzer katliamların, linçlerin ve adaletsizliklerin engellenmesine bağlı olduğu için de bir borçtur.

Çünkü tarih geçmişi değil geleceği ilgilendirir ve Tarih Meleği bugünü geçmişe bakarak; geleceği ise bugüne bakarak şekillendirir.

* ebediolur.blogspot.com ' a , Hazal Halavut'a, Mehmet Polatel'e, Omeddya'ya ve Talin Suciyan'a fikir ve önerileri için, Sinan Baran ve twitter kullanıcı @bunsenbeki'ye Yeni Politika ve Özgür Gündem arşivlerine ulaşmada yardım ettikleri için teşekkürler.

** Yaşar Kemal / Yağmurcuk Kuşu

NOTLAR

1- İlk imzacıların listesi. <http://www.ozurdiliyoruz.com/default.aspx#>

Konuyla ilgili

[Gunaysu: Silenced but Resilient: A Groundbreaking Panel Discussion in Istanbul](#)

2- Bu yazının yazıldığı sırada Tayyip Erdoğan'ın acı ve insanlık vurgusuyla yaptığı "1915 Olayları" açıklaması geldi. Muhalefet ile muhatap iktidarın aynı noktaya geldiği metinlerin arasındaki farkı (ya da farksızlığı) yorumlarınıza bırakıyoruz.

Tayyip Erdoğan'ın açıklaması

<http://www.bbm.gov.tr/Forms/pgNewsDetail.aspx?Type=1&Id=12456#>

Bulabildiğimiz Bu Acı Hepimizin çağrı metinleri

<https://eksisozluk.com/entry/18806778>

<https://eksisozluk.com/entry/23111044>

<https://eksisozluk.com/entry/2818212>

3- Hannah Arendt / Kötülüğün Sıradanlığı (Eichmann Kudüs'te)

4- Türk siyaseti ve Kürt siyasetini ayrı ayrı ele aldığımız için kimlik olarak Türk ve Kürt diye yazmak zorunda kalsak da, okuyucuların bunu soykırımın faili olan ve muktediri işaret eden Sünni diye algılamasını rica ederiz. Burda bahsedilen ortak muktedir kimlik ve muhatap Sünni halklardır.

5- Ermeni Soykırımı hiçbir adaletsizlikle eşitlenemeyecek ve kıyaslanamayacak kadar "biricik" bir durumdur. Ermeni halkı tarihten ve topraklardan kazınarak yok edilmiştir.

90'lardaki zorunlu göçertilmelerin nasıl 1915'ten başlayan sistemli bir politika olduğunu inceleyen Bilgin Ayata'nın Express dergisinin 139. sayısında Katı İnkâr'dan Esnek İnkâr'a başlıklı roportajı bu konuda daha kapsamlı bilgi verebilir:

https://www.academia.edu/5428004/Bilgin_Ayata_ile_Inkar_Siyasetleri_Uzerine_Soylesi_EXPRESS_-_139_

6- Serxwebun, "Türk Burjuvazisinin Zor Sistemi, Kemalizm ve 12 Eylül"

<http://www.serxwebun.org/arsiv/04/#>

7- Süryanilerin Abdullah Demirbaş'a çağrısı

<http://www.hristiyangazete.com/2013/09/seyfo-center-diyarbakirda-seyfo-aniti-dikilsin/#>

8- BDP- Öcalan görüşmesi 2013

http://www.radikal.com.tr/turkiye/ocalan_bdp_gorusmesinin_zabirlari_ortaya_cikti-112326

KCK eş başkanı Bese Hozat'ın lobilerden bahseden roportajı

<http://www.firatnews.com/news/guncel/hozat-paralel-devlet-9-ocak-komplosunun-icindedir.htm#>

KCK yürütme konseyi üyeleri Rıza Altun ve Mustafa Karasu'nun açıklamaları

[Mustafa Karasu](#)

[Rıza Altun](#)

Bese Hozat'ın tepkilerden sonra yaptığı lobi açıklaması

<http://www.firatnews.com/news/guncel/bese-hozat-pkk-halklar-sevdalisi-bir-hareketdir.htm>

Abdullah Öcalan'ın Ermenilere mektubu

<https://www.agos.com.tr/haber.php?seo=ocalandan-yuzlesme-cagrisi&haberid=6500>

10- Abdullah Öcalan'ın 5 ciltlik savunmalarında yer yer dile getirdiği Ermeni ve Süryani Soykırımını ile ilgili düşünceleri, en detaylı biçimde savunmalarının 5. cildi olan Ulus

Çözümü'nde ele alınmıştır. Süryani Soykırımı ile ilgili ise İngilizlerin Irak üstündeki emelleri için Süryanileri ve Kürt beylerini kullandığını dile getirir.

Abdullah Öcalan/ Kürt Sorunu ve Demokratik Ulus Çözümü (s.99-105)

11- Abdürrezzak Bedirxan ve Şeyh Selim ile ilgili ayrıntılar Mehmet Polatel'den alındı. Ermeni mallarının bölüşümü ve bilhassa Kürdistan'ın pozisyonu üzerine Mehmet Polatel ve

Uğur Ümit Üngör'ün beraber hazırladıkları *Confiscation and Destruction. The Young Turk Seizure of Armenian Property* isimli çalışmaya, Ümit Kurt ve Taner Akçam'ın *Kanunların Ruhu* kitabına, Recep Maraşlı'nın *Ermeni Ulusal Demokratik Hareketi ve 1915 Soykırımı* kitabına ve Sait Çetinoğlu'nun yazılarına bakılabilir.

12- Ortaklığı ve sorumluluğu güçlendirecek bir başka örnek de daha önce Hamidiye Alayları ile Nasturi ve Ezidi katliamları pratiği olan Kürt aşiretlerinin 1915 Asuri-Süryani Soykırımı'dır. Süryani Soykırımı tamamen yerel otoriteler ve Kürt aşiretleri tarafından gerçekleştirilmiştir .

Mardin'de, tapusunun BDP'li il yöneticilerinde olduğu iddia edilen Mor Avgin Manastırı krizi

<https://www.agos.com.tr/haber.php?seo=mardinde-suryaniler-topraklarini-istiyor&haberid=5305>

“Kürtlerin Süryanilere Ait Toprakları İade Etmeleri gerekiyor”

<https://www.agos.com.tr/haber.php?seo=kurtlerin-suryanilere-ait-toprak-ve-mulkleri-iade-etmeleri-gerekliyor&haberid=6507>

13- Kürt halkının ve KÖH'ün hiç Ermeni pratiğinin olmaması da buna etken olabilir. 2009'da Diyarbakir Suriçi'deki Ermeni Kilisesi'ni gezerken kilise görevlisine “Diyarbakir'de kaç

Ermeni aile kaldı?” dediğimizde “Sadece bir aile var” cevabını almıştık.

2012 yılında DTK, Ezidi Konferansı düzenledi. Konferansın kitleleşmemesi, kapalı olması ve sadece DTK’de yer alan kişilere açık olması bir sorun teşkil etse de, Sünni Kürt baskısından kaçan ve dünyanın dört bir yanında sürgün olan Ezidiler gelip yaşadıkları baskıları ve ezilmeyi dile getirdiler. BDP-DTK’nin kitleleşemeyen ama ilk Ezidi Konferansı pratiği olması açısından önemli olan bu konferanstan sonra Ezidi haklarının iadesi için meclise önerge verdiği açıklandı.

<http://firatnews.com/news/guncel/bdp-den-ezidilerin-haklarinin-iadesi-icin-meclis-arastirmasi-onerisi.htm#>

Ezidiler Kürt oldukları için DTK’nin ‘Ezidiler de Kürdistan’ın halkıdır, geri dönmelidir, haklarını geri almalıdır’ sonuç bildirgesini kolaylıkla imzaladılar. Fakat birkaç ay sonra yapılan Alevi Konferansı, Alevi delegelerinin ve temsilcilerinin DTK’nin sonuç bildirgesini imzalamayı reddetmesiyle sonuçlandı. Ermeniler ve Süryanilerle ilgili böyle bir konferans tartışılmadı bile. Bu konferansların yapılması ve kitleleşmesi gerektiğiyle ilgili eleştiriler dinleniyor fakat hiç dikkate alınıp pratiğe dökülmüyor.

2012 Ezidi Konferansı’nda bir şey daha dikkat çekti. Girişte her misafire isim kartlarını yazabilmek için hangi ülkeden/şehirden geldikleri soruldu. Diyarbakir’den 10-15 kişi “Diyarbakirli Ermeniyim” diyerek konferansa katıldı. Eğer bu insanlar “Ermeniyim” diyen Ezidiler değilse (çünkü Ezidiler Sünnilerden gördükleri şiddeti anlatırken asla yoğurt, domates gibi malları Sünnilere satamadıklarını, bunun için Ermeni ve Süryani Hristiyanları aracı koyduklarını anlattılar. Yani Ermeniler-Süryaniler, Ezidilere komprador görevi görüyorlardı ve mallarını kendilerininmiş gibi satıyorlardı) Ermenilerin açılmaya başladığını ve Diyarbakir’deki kilise açılışları ve Ermenice tabela gibi deneyimlerin bir nebze onları cesaretlendirdiğini düşünebiliriz.

2014’te aynı kilisenin görevlisi “Diyarbakir’de 20-25 Ermeni aile var” dedi.

Kaynak: kargakapkara.wordpress.com/